

บทคัดย่อ

ชื่อโครงการ ความตระหนักรู้ของชุมชนท้องถิ่นต่อผลกระทบด้านทรัพยากรน้ำที่เกิดจากภาวะโลกร้อน
และทางเลือกในการปรับตัว

ระยะเวลาทำการวิจัย 2 ปี ตั้งแต่ ตุลาคม 2555 ถึง กันยายน 2557

ชื่อผู้วิจัย นางสาวสุภาวดี เชื้อสุวรรณ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
นางสาวโสภา นพศิริ นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ
นางสาวไพลิน บุญนะ นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความตระหนักรู้ของชุมชนต่อภาวะโลกร้อนและผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตระหนักรู้ รวบรวมแนวทางการปรับตัวเพื่อรับมือกับวิกฤติทรัพยากรน้ำและวิกฤติโลกร้อน และเสนอแนวทางกลไกส่งเสริมการปรับตัวของชุมชนเพื่อรับมือกับวิกฤติทรัพยากรน้ำและวิกฤติโลกร้อน ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6140 ราย ซึ่งเป็นผู้แทนหน่วยงานราชการส่วนจังหวัด ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ผู้แทนชุมชนและผู้แทนครัวเรือนจาก 34 จังหวัดทั่วประเทศ การวิจัยเชิงคุณภาพได้ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เจาะลึก และการประชุมกลุ่ม ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การสัมภาษณ์แบบสอบถามและวิเคราะห์แปรผลข้อมูลเชิงสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สำหรับสถิติวิเคราะห์ได้เลือกใช้สถิติ The Mann-Whitney U Test และสถิติ The Kruskal-Wallis One-Way Analysis of Variance Test ซึ่งเป็นสถิติไร้พารามิเตอร์ (Nonparametric Statistics)

ผลจากการวิจัย พบว่า ความตระหนักรู้ของชุมชนต่อภาวะโลกร้อนและผลกระทบด้านทรัพยากรน้ำ ซึ่งพิจารณาจากความรู้เกี่ยวกับภาวะโลกร้อน ทศนคติต่อภาวะโลกร้อน และการปรับตัวเพื่อรับมือภาวะโลกร้อนนั้นมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจัดว่าอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ต้องการกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ทศนคติและกลไกสนับสนุนการปรับตัวพอสมควร โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของภาวะโลกร้อน ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าเป็นผลจากแก๊สเรือนกระจกสะสมอยู่ในชั้นบรรยากาศมากเกินไป แต่กลับเข้าใจว่าภาวะโลกร้อนมีสาเหตุจากพื้นที่ป่าไม้ลดลง และยังมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบว่าการทำนา การใช้ปุ๋ยเคมี มีส่วนก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน เนื่องจากการปล่อยแก๊สมีเทน และไนตรัสออกไซด์ออกสู่บรรยากาศ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตระหนักรู้ ได้แก่ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพสมรส การรับข้อมูลความรู้ภาวะโลกร้อน และการรับรู้ผลกระทบภาวะโลกร้อน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีความตระหนักรู้สูงที่สุด มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ อายุระหว่าง 41-

50 ปี อาชีพข้าราชการ/พนักงานของรัฐ การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000 บาทขึ้นไป สถานภาพสมรสแล้ว ได้รับข้อมูลความรู้ภาวะโลกร้อนระดับมาก รับรู้ผลกระทบจากภาวะโลกร้อนระดับมาก ด้านการปรับตัวเพื่อรับมือวิกฤตทรัพยากรน้ำและวิกฤตโลกร้อนนั้น กลุ่มตัวอย่างได้พยายามปรับตัวในหลากหลายลักษณะ อาทิ ปรับตัวด้านการเกษตร เช่น ปรับเปลี่ยนชนิดพันธุ์พืชและช่วงเวลาการปลูกให้เหมาะสม ลดการใช้สารเคมี ปรับตัวด้านการจัดการน้ำด้วยการใช้น้ำผิวดินร่วมกับน้ำใต้ดิน พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก สร้างแหล่งน้ำในไร่นา จัดหาภาชนะเก็บน้ำฝน ร่วมกันอนุรักษ์พื้นที่ป่าและป่าต้นน้ำ สร้างฝายชะลอความชุ่มชื้น ฝักระวังพิบัติภัยจากน้ำ ตลอดจนการประหยัดพลังงาน ประหยัดน้ำ ประหยัดไฟในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับควรถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับแก๊สเรือนกระจก ภาวะเรือนกระจก ตลอดจนเชื่อมโยงกิจกรรมที่ก่อเกิดก๊าซเรือนกระจกชนิดต่างๆ ให้มากขึ้น ทั้งนี้ควรใช้สื่อความรู้ที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจของสาธารณชนวงกว้าง และเพื่อส่งเสริมการปรับตัวของประชาชน หน่วยงานทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนท้องถิ่น ควรนำความรู้จากศาสตร์พระราชา ตามโครงการพระราชดำริต่างๆ อาทิ โครงการแก้มลิง เกษตรทฤษฎีใหม่ การจัดการดิน-น้ำ-ป่า โคก-หนอง-นา โมเดล รวมทั้ง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานไว้มาเผยแพร่ และประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมชุมชนให้สามารถปรับตัวรับมือกับวิกฤตทรัพยากรน้ำและวิกฤตโลกร้อนได้อย่างเหมาะสม ดังที่ชุมชนต้นแบบจำนวนหนึ่งได้นำมาปฏิบัติจนประสบความสำเร็จอย่างกว้างขวาง

ABSTRACT

Title Literacy of local community regarded to effect of global warming on water resources and adaptation.

Research Period October 2012 - September 2014

Authors Mrs. SUKANDA CHUERSUWAN. Environmentalist, Professional Level

Miss. SOPHA NOPSIRI. Scientist, Senior Professional Level

Miss. PAILIN BUNNA. Scientist, Senior Professional Level

This research investigates literacy of local communities on global warming and the impact on water resources, influenced factors on the literacy as well as community adaptation and recommendations. The study used both qualitative and quantitative research methods to collect data from 6,140 respondents in 34 provinces. The samples were representatives from provincial and local administrations, environmental and national resources' volunteers in village, community and household representatives. Qualitative tools composed of in-depth and group interviews while the quantitative tool was questionnaires. Data were analyzed with a statistical software based on nonparametric statistics known as the Mann-Whitney U Test and Kruskal-Wallis One-Way Analysis of Variance Test.

The results showed that community literacy on global warming and the impact of water resources related to the knowledge and perception of the issues. The adaptation on global warming was moderate and required activities to enhance the knowledge and perception including the support on adaptation. It was interesting to note that most samples did not know the cause of global warming that is the accumulation of greenhouse gases in the atmosphere. They had the notion that global warming is the results of deforestation and chemical fertilizer used in rice cultivation did not related to global warming, even though nitrous oxide and methane are released accordingly. Influencing factors on the literacy were age, occupation, education level, monthly income, marital status, information and impact of global warming. The sample group with high awareness was characterized as 41-50 years old, civil service or governmental employee, having education higher than undergraduate level, average monthly income more than 20,000 Baht, married, and receiving variety of

information on global warming. Adaptation to cope with water resource crisis from global warming involved different approaches such as agricultural practices: alteration of plant type, shifting growing season, reduce chemical uses, integrating surface and groundwater, developing small-size water pond/reservoir, individual water storage in the farm, rainwater storage, conservation and rehabilitation of forest, developing small checked dam, surveillance of water resource crisis, and water and energy conservation.

The results suggested that all levels of government agency should pay special attention on disseminating knowledge on greenhouse gases, greenhouse effect, and demonstrating activity-related to greenhouse gas emissions. However, materials and media used should be easy to convey the message to the general public successfully. Government agency, private sector, and local community should apply the H.M. King Bhumibol's philosophy and initiative, e.g., the monkey's cheek initiative, the new agricultural theory, the integrated forest-water-soil management, the Berm Swale and Field model, and the Philosophy of Sufficiency Economy. Over 40 years, the King's notions could help community to adapt and being resilient to the global warming crisis.

